

УДК: 378.09.011.3-051:796

Коновальська Л. О., Кушнірюк С. Г.
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито основні напрямки модернізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в контексті світових тенденцій розвитку вищої освіти. Автори вказують, що глобальні перетворення які відбуваються у сучасному періоді в науці, техніці, соціальній сфері, політиці та культурі, створюють особливу життєву ситуацію. У період подібного глобального соціокультурного зрушення відбувається також зміна освітньої парадигми. Одним із ключових завдань модернізації вищої освіти є забезпечення її якості, побудова ефективної освітньої системи, яка б відповідала, як потребам розвитку країни, суспільства та держави, так і інтересам особистості майбутнього вчителя фізичної культури. Акцентується увага на тому, що модернізація вищої фізкультурної освіти обумовлена необхідністю подолання суперечностей між: вимогами соціальної практики з реалізації вже створених цінностей фізичної культури і спорту та необхідністю створення нових видів фізкультурно-оздоровчої діяльності; інформаційно-продуктивним характером навчання, і необхідністю впровадження інноваційних форм, методів і засобів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Ключові слова: модернізація професійної підготовки, майбутні вчителі фізичної культури, світові тенденції розвитку вищої освіти.

Конвальская Л. А., Кушнiryuk С. Г. Основные направления модернизации профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в контексте мировых тенденций развития высшего образования. В статье раскрыты основные направления модернизации профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в контексте мировых тенденций развития высшего образования. Авторы указывают, что глобальные преобразования происходящие в современном периоде в науке, технике, социальной сфере, политике и культуре, создают особую жизненную ситуацию. В период подобного глобального социокультурного сдвига происходит также изменение образовательной парадигмы. Одной из ключевых задач модернизации образования является обеспечение ее качества, построение эффективной образовательной системы, соответствующей, как потребностям развития страны, общества и государства, так и интересам личности будущего учителя физической культуры. Акцентируется внимание на том, что модернизация высшего физкультурного образования обусловлена необходимостью преодоления противоречий между: требованиями социальной практики по реализации уже созданных ценностей физической культуры и спорта и необходимостью создания новых видов физкультурно-оздоровительной деятельности; информационно-продуктивным характером обучения и необходимостью внедрения инновационных форм, методов и средств профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры.

Ключевые слова: модернизация профессиональной подготовки, будущие учителя физической культуры, мировые тенденции развития высшего образования.

Konovalskaya L.O., Kushniryuk S.G. The modernisation of the professional training of future teachers of physical education within the context of the world tendencies of the high education's development. The article deals with the main vectors of modernization of the professional training of future teachers of Physical education within the context of the world tendencies of the high education's development. Authors underline that global transformations, which take place within modern conditions in science, techniques, social sphere, politics and culture, create the certain life situation. During this period of the global social-cultural transformation it is also takes place the change of the educational paradigms. One of the key tasks of the high education's modernization if the providing of the its quality, the construction of the effective educational system which would be correspond with the demands of the country's development, with the society as the state, also it has to correspond with the interests of the future teacher of the Physical Education. It was made the accent on the fact that the modernization of the high physical-cultural education is caused by the necessity of the overcoming the contradictions between: the demands of the social practice on realization of the already created values of the physical education and sport and necessity to create new kinds of the physical-cultural healing activity; between the informational-productive character of education and necessity of the implementation of the innovative forms, methods and ways of the professional training of future teachers of the Physical Education.

The main directions of the modernization of the professional training of future teachers of Physical Education are possible within the process which is oriented on the effective training of the students of high education within the conditions of the education at high educational institutions, the improvement of the system of the financial aid and appropriate educational-methodic materials and supplement.

Key words: modernization of the professional training, future teachers of the Physical education, world tendencies of the high education's development

Постановка проблеми. В сучасних умовах реформування освіти особливу актуальність має питання модернізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Пріоритетні напрями модернізації освіти, обумовлені у Національній доктрині розвитку освіти в Україні, де наголошено, що освіта має стати стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності

держави на міжнародній арені. Проте стан справ у галузі освіти, темпи та глибина перетворень не повною мірою задовольняють потреби особистості, суспільства й держави. Вища освіта, стає не лише найважливішою соціальною сферою, але й у прямому значенні найважливішою економічною галуззю. Вона відіграє все більш важливу роль у нагромадженні та розвитку людського капіталу. Тому перспективи зростання добробуту нашої країни пов'язані із збільшенням значущості української освіти. Освітні реформи і модернізація освіти повинні не лише декларуватися, а й реалізуватися як загальнонаціональне завдання, масштабна програма всієї країни, що проводиться при ефективному співробітництві всього суспільства та держави. Від ефективної професійної підготовки вчителів фізичної культури залежить гармонійний розвиток дітей та молоді в навчальних закладах (єдність їх психічного, фізичного й духовного розвитку). Для цього потрібні педагогічно підготовлені кваліфіковані здобувачі вищої освіти в галузі фізичної культури і спорту, для яких майбутня педагогічна справа буде їхнім покликанням. Лише так кожен з них зможе не тільки самореалізуватися, як особистість та професіонал, а й розкрити особистісний потенціал кожного учня.

Аналіз літературних джерел засвідчує, що учені (О. Ю. Ажиппо, П. Б. Джурицький, Є. А. Захаріна, Л. І. Іванова, Н. І. Степанченко, Л. П. Сущенко, О. В. Тимошенко та ін.) ретельно досліджували теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти.

Останніми роками вітчизняні дослідники (М. С. Гончаренко, О. Д. Дубогай, В. М. Оржеховська та ін.) і закордонні вчені (J. P. Allegante [7], N. Cavill [8] та ін.) проводять дослідження, які стосуються проблеми зміцнення та збереження здоров'я молодого покоління.

У працях вітчизняних (В. О. Зайчук, В. Я. Кардаш, І. П. Кінаш та ін.) і зарубіжних (S. Dubovicki [9], L. та ін.) науковців знайшла своє відображення проблематика підвищення рівня якості освіти у закладах вищої освіти.

Мета статті. Визначити основні напрямки модернізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у контексті світових тенденцій розвитку сучасної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах динамічного розвитку суспільства, глобальної взаємозалежності та конкуренції на ринку праці, особливого значення набуває підвищення якості професійної підготовки майбутнього фахівця.

Більшість дослідників виходить з того, що модернізація освіти означає «осучаснення» професійної підготовки фахівця, тобто приведення відповідно до сучасних здобутків найновішої педагогічної теорії, вітчизняного та світового досвіду. В. Г. Кремень зазначає, що «модернізуючи освіту, маємо по-новому відповісти на ряд запитань: чого навчати, як учити, на чому вчити, скільки вчити та ін.» [4, с. 4]

І. Бабин і В. Ликова, вважають, що «на сучасному етапі розвитку європейського простору вищої освіти важливим викликом є запровадження стандартів, рекомендацій і основних інструментів, що сприятимуть сумісності, порівнянності, визнанню періодів і термінів підготовки (навчання) фахівців, а саме: визнання національної рамки кваліфікації з визначенням основних видів економічної діяльності, галузей (напрямів) освіти, напрямів та профілів підготовки фахівців, що узгоджується із рамкою кваліфікацій ЄПВО; вирішення проблеми формування змісту освіти за академічними та професійними кваліфікаціями із врахуванням відповідного рівня компетентності, компетенцій і результатів навчання; розроблення і запровадження професійних стандартів як основи для модернізації державних освітніх стандартів (навчальних програм, навчальних планів) з метою підвищення якості змісту професійної освіти і навчання та приведення його у відповідність до вимог роботодавців; розроблення сучасних механізмів врахування потреб ринку праці з метою сприяння належному працевлаштуванню випускників; розвиток українських і світових культурних цінностей, орієнтація на ідеали демократії і гуманізму, які необхідні для існування та розвитку громадянського суспільства України» [2].

О. В. Тимошенко звернув увагу на важливість переосмислення змісту, функцій і завдань оптимізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у закладі вищої освіти на основі програмно-цільового управління з використанням кредитно-модульної технології навчання.[6, с. 30].

Сьогодні перед системою міжнародної вищої освіти постає проблема переходу від традиційної педагогічної парадигми до навчання інноваційного типу на основі розвитку основ проектування різноманітних педагогічних технологій і, насамперед, технологій розвитку і зміцнення здоров'я нації.

Пріоритетним напрямком державної політики в процесі модернізації вищої освіти є виховання в системі вищої освіти. Завдання виховання, сформульовані державою, потребують відповідної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Як вважає Л. П. Ареф'єва, «особлива відповідальність в підготовці майбутніх учителів фізичної культури лежить на професійній освіті, яка здійснюється у закладах вищої освіти, оскільки від її ефективності залежить рівень підготовки майбутніх фахівців з вищою освітою – інтелектуальної еліти нашого суспільства» [1, с. 3].

Н. О. Белікова вбачає суть модернізації вищої освіти і підвищення її якості на інноваційних засадах в наступному:

- ✓ узгодженні змісту навчальних планів підготовки майбутніх фахівців із програмами підготовки фахівців у закордонних країнах та їх адаптації в межах України;
- ✓ створенні у вищих навчальних закладах таких умов, які дозволять подолати традиційні межі розподілу між «навчальним», «позанавчальним» і «вільним» часом з метою розвитку креативного мислення, творчого осмислення й опанування інноваційних професійних технологій та саморозвитку студента;
- ✓ постійному оновленні змісту підготовки майбутніх фахівців відповідно до досягнень науки, техніки і технологій, наук про суспільство і людину, забезпечення варіативності і гнучкості навчальних планів та програм, їх оперативного реагування на потреби суспільної і виробничої практик, можливість вибору алгоритму навчання відповідно до індивідуальних можливостей студентів;
- ✓ об'єму, темпів і форм освіти; широке і всебічне використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, електронних навчально-методичних комплексів, електронних підручників тощо; автоматизований поточний і проміжний контроль знань;

✓ орієнтації не тільки на професійну, але й на особистісну складову професійної підготовки, що дозволить майбутньому фахівцю в міру потреби в процесі трудових відносин виявляти ініціативу, гнучкість, самовдосконалюватися та самореалізовуватися, що забезпечить високий адаптаційний потенціал випускника на ринку праці;

✓ інтегроване поєднання загальнодидактичних методів та методів активного навчання, які передбачають суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників педагогічного процесу, їх самоактуалізацію та самоорієнтацію. [3, с. 164].

Пріоритетним напрямом сучасної вищої фізкультурної освіти стає, на думку Л. П. Сущенко, «перенесення акценту з вузько предметної підготовки на формування і розвиток високоосвіченої цілісної особистості, перехід студента з об'єкту зовнішньої дії, «споживача» готових знань до суб'єкта свого професійного становлення» [5, с. 348].

Отже модернізація професійної підготовки майбутнього учителя фізичної культури багатоаспектна і повинна бути спрямована на ефективність діяльності викладача закладу вищої освіти, підвищення ступеню доступності освіти, підвищення рівня культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації студентів з позиції сучасної парадигми вищої освіти.

Висновок. Модернізація вищої фізкультурної освіти спрямована на ефективну підготовку здобувачів вищої освіти в умовах навчання у закладах вищої освіти до потреб суспільства у безпечному та здоровому довкіллі, покращення системи фінансування і належного навчально-методичного забезпечення.

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо в удосконаленні можливих критеріїв якості професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи в старшій школі.

Література

1. Ареф'єва Л. П. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до позакласної виховної роботи у старшій школі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Лариса Петрівна Ареф'єва ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2010. – 22 с.

2. Бабин І. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти на період до 2020 р. [Електронний ресурс] / І. Бабин, В. Ликова. – Режим доступу: <http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238>. – Назва з екрана.

3. Белікова Н. О. Пріоритетні напрями модернізації вищої освіти України на сучасному етапі / Н. О. Белікова // Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Сер. : Психолого-педагогічні науки. – 2013. – № 3. – С. 161-165.

4. Кремень В. Г. Модернізація освіти – важливий чинник соціального, економічного і політичного розвитку України / В. Г. Кремень // Вісник НАН України. – 2001. – № 3. – 47 с.

5. Сущенко Л. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. П. Сущенко. – К., 2003. – 45 с.

6. Тимошенко О. В. Теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. В. Тимошенко. – К., 2009. – 38 с.

7. Allegrante J. P. In search of a new ethic for health promotion / J. P. Allegrante // Health Education and Behavior. – 2006. – Vol. 33. – No. 3. – P. 305.

8. Cavill N. Physical activity and health in Europe: evidence for action / eds. N. Cavill, S. Kahlmeier, F. Racioppi. – Copenhagen : WHO Regional Office for Europe, 2006. – 40 p.

9. Dubovicki S., Banjari I. Students' attitudes on the quality of university teaching. Journal of Contemporary Educational Studies/ S. Dubovicki, I. Banjari.// The journal of contemporary educational studies. – 2014. – №2, Pp.42-59.

References

9. Arefyeva L. P. (2010). Pidhotovka maibutnix uchyteliv fizychnoi kultury do pozaklasnoi vykhovnoi roboty u starshii shkoli. [Preparation of future teachers of physical culture to the extracurricular educated work at senior school]. Manuscript.: Kiev. National Pedagogical Dragomanov University. 22 p. (in Ukrainian).

2. Babyn I., Lykova V. Stratehiia ta suchasni tendentsii rozvytku universytetskoii osvity Ukrainy v konteksti Yevropeiskoho prostoru vyshchoi osvity na period do 2020 r. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238>. – Nazva z ekrana.

10. Bielikova N.O. (2013). Priorytetni napriamy modernizatsii vyshchoi osvity Ukrainy na suchasnomu etapi. *Naukovi zapysky NDU im. M.Hoholia. Ser.: Psykholoho-pedahohichni nauky*. No. 3. P. 161-165. (in Ukrainian).

11. Kremen V. G. (2001). Modernizatsiia osvity – vazhlyvyi chynnyk sotsialnoho, ekonomichnoho i politychnoho rozvytku Ukrainy. *Visnyk NAN Ukrainy*. No. 3. 47 p. (in Ukrainian).

12. Sushchenko, L. P. (2003). Teoretyko-metodolohichni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnix fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu u vishchikh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological foundations of professional training of the future specialists of physical education and sport in higher education institutions] (DSc thesis abstract). Kiev. (In Ukrainian)

6. Tymoshenko O. V. (2009). Teoretyko-metodychni zasady optymizatsii profesiinoi pidhotovky vchyteliv fizychnoi kultury u vyshchikh navchalnykh zakladakh.[Theoretical and methodical principles of optimization of professional training of teachers of physical education in higher educational institutions]. (DSc thesis abstract). Kiev. (in Ukrainian).

7. Allegrante J. P. (2006). In search of a new ethic for health promotion. *Health Education and Behavior*. Vol. 33. No. 3. P. 305.

8. Cavill N., Kahlmeier S., Racioppi F. eds (2006). *Physical activity and health in Europe: evidence for action*. Copenhagen : WHO Regional Office for Europe. 40 p.

9. Dubovicki S., Banjari I. (2014). Students' attitudes on the quality of university teaching. *Journal of Contemporary Educational Studies. The journal of contemporary educational studies*. No. Pp.42-59.